

SOCIALINIŲ INOVACIJŲ VYSTYMAS, ĮTRAUKIANT KAIMIŠKŲ VIETŪVIŲ ORGANIZACIJAS

Aistė Ragauskaitė¹, Jan Žukovskis²

¹*Vytauto Didžiojo Universitetas. Adresas: Universiteto g. 10, 53361, Akademija, Kauno r., Lietuva. El. paštas aiste.ragauskaite@vdu.lt*

²*Prof. Dr. Vytauto Didžiojo Universitetas. Adresas: Universiteto g. 10, 53361, Akademija, Kauno r. Lietuva. El. paštas jan.zukovskis@vdu.lt*

Gauta 2020 06 17, Priimta 2020 05 02 28

Sėkmingas ir efektyvus socialinių inovacijų vystymo procesas priklauso nuo suinteresuotųjų įtraukimo, jų interesų pasiskirstymo ir bendradarbiavimo ryšių. Tačiau galima pastebėti, kad sudėtinga identifikuoti visus suinteresuotųjų ryšius, funkcijas, kurias jie vykdo vystydami socialines inovacijas. Šio straipsnio tikslas – identifikuoti suinteresuotųjų įtraukimo principus į socialinių inovacijų vystymo procesą kaimiškose vietovėse. Straipsnyje pateikiamas tyrimas, kuris buvo atliktas vertinant aplinkos pasiruošimą socialinių inovacijų vystymo procesui per sisteminius pokyčius bei interviu metu, kurie vyko su suinteresuotomis organizacijomis Rokiškio rajone. Tyrimo metu buvo nustatyta, kad organizacijų įtraukimas priklauso nuo vedančiojo lyderio bei įsitraukimo motyvų. Taip pat įsitraukus į socialinių inovacijų vystymą, organizacijos pasidalina atsakomybėmis, gali kooperuoti turimus išteklius, kad egzistuojanti socialinė problema, būtų išspręsta kuo efektyviau.

Raktiniai žodžiai: socialinės inovacijos, socialinių inovacijų vystymas, įtraukimas, kaimiškų vietovių organizacijos.

JEL kodai: O10, O18.

1. Įvadas

Kaimiškose vietovėse veikiančios organizacijos aktyviai įsitraukia į pokyčių kūrimą kaimiškoje vietovėje. O socialinių inovacijų kūrimas skatina organizacinius pokyčius, naujus veiklos metodus bei aktyvesnę inovatyvių sprendimų paiešką. Socialinių inovacijų kūrimo rezultatas kaimiškose vietovėse priklauso nuo įvairių tipų organizacijų: viešojo sektoriaus, nevyriausybinių sektoriaus ar verslo sektoriaus. Organizacijų bendradarbiavimas vystant socialines inovacijas dažnai yra nemenkas iššūkis skirtingo tipo organizacijoms. Veikiantys bendradarbiavimo modeliai daugiau orientuojasi į tradicinius sprendimus, o šiai dienai kaimiškoms vietovėms būtini inovatyvūs sprendimai. Aišku viena, kad organizacijas kaimiškose vietovėse sujungia bendras tikslas, kuriuo siekiama kaimiškos vietovės gerovės. Galima daryti prielaidą, kad atsirandančios socialinės inovacijos sukurs galimybes veikti dar perspektyviau.

Mokslinė problema – kokiais principais kaimiškose vietovėse veikiančios organizacijos, įtraukiamos į socialinių inovacijų vystymą?

Tyrimo objektas – organizacijų įtraukimas į socialinių inovacijų vystymą.

Tyrimo tikslas – identifikuoti organizacijų įtraukimo principus į socialinių inovacijų vystymo procesą kaimiškose vietovėse.

Tyrimo metodai – siekiant įgyvendinti išsikeltą tikslą pirmiausia buvo atlikta išsami mokslinės literatūros analizė, sisteminga dokumentų analizė ir pagrindinių išvadų apibendrinimas pagal analizuojamus dokumentus. Žvalgomajam tyrimui pasirinktas Rokiškio rajono atvejis. Pasirinkta kokybinio tyrimo strategija ir interviu metodas. Tyrime dalyvavo atstovai iš 3 verslo organizacijų, 3 viešojo sektoriaus organizacijų, 3 nevyriausybinų organizacijų.

Pirmiausia atliktu tyrimu formuluojama nauja organizacijų bendradarbiavimo koncepcija, vystant socialines inovacijas kaimiškose vietovėse. Būtina atsižvelgti į tai, kad kaimiškos vietovės turi savo išorinius ir vidinius aplinkos veiksnius, kurie sąlygoja organizacijų veikimą kaimiškoje vietovėje. Tuo tarpu socialinės inovacijos yra inovatyvius socialinių problemų sprendimo būdas, kuriam įgyvendinti būtina sąlyga - glaudus organizacijų bendradarbiavimas.

Analizuojant socialines inovacijas pastebimi du modelių tipai. Pirmasis modelis grįstas socialinių inovacijų vystymu (Bock, 2012; Caulier – Grice ir kt., 2012; Neumeier, 2012). Vystymą sudaro tokie etapai kaip problemos identifikavimas, idėjų generavimas, alternatyvų parinkimas, įgyvendinimas, testavimas, sisteminiai pokyčiai. Antrasis tipas grįstas dalyvių įsitraukimu į socialinių inovacijų vystymą (Sharra ir kt., 2011; Cajaiba – Santana, 2014). Juose atsiskleidžia skirtingų tipų organizacijų dalyvavimo lygiai bei įsitraukimo motyvai, kurie dažniausiai asocijuojasi su efektyvesniu problemų sprendimu.

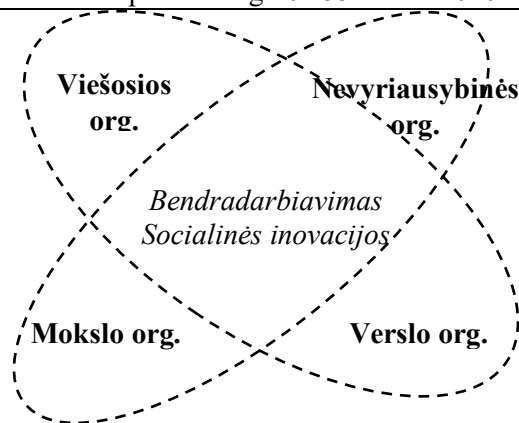
Analizuojant socialines inovacijas kaimiškose vietovėse pastebėta, kad šiuo atveju procesas tampa aktualus keturių tipų organizacijoms viešosios, nevyriausybinių, verslo ir mokslo (Gorgi ir kt., 2014; Bock, 2015; Onitsuka, 2019). Be to Gorgi ir kt., (2014) teigia, kad būtent nuo organizacijų įsitraukimo lygmens gali priklausyti socialinių inovacijų įgyvendinimo sėkmė. Formuojasi poreikis sudėlioti ne tik adaptyvų socialinių inovacijų vystymo procesą, bet išgryninti ir dalyvaujančių organizacijų pozicijas.

Bock (2016) ir Neumeier (2012) pastebėjimais, galima teigti, kad socialinės inovacijos tampa svarbiu kaimiškos vietovės vystymo katalizatoriumi. Socialinių inovacijų vystymo procesas ne tik skatina dalyvius įsitraukti, o taip pat siekti sistemingai užsibrėžtų tikslų, susijusių su kaimiškos vietovės pokyčiais. Galima pastebėti, kad kaimiškose vietovėse veikiančios organizacijos kaupia lokalias žinias, jas vienija stiprūs socialiniai ryšiai bei interesai nukreipti į kaimiškos vietovės vystymą (Pradel ir kt., 2013; Atkočiūnienė ir kt., 2016).

Nors, kaip teigia Moulaert ir kt. (2013) ir Pradel ir kt. (2013), socialinių inovacijų iniciatoriumi labiau turėtų būti viešasis sektorius, tačiau vis tik kaimiškoje vietovėje visų tipų organizacijoms yra aktualus socialinių problemų laukas. Tuo labiau, kad socialinių inovacijų vystymas siejamas su naujų organizacijų ar naujų bendradarbiavimo formų kūrimu (Baturina ir kt., 2015). Regionų vystymosi kontekste laikoma, kad socialinės inovacijos turi trejopą reikšmę. Taip pat dažnai socialinių inovacijų rezultatas priklauso nuo jų kūrėjų ir kokioje aplinkoje vyksta kūrimas (šiuo atveju pasirinktas kaimiškos vietovės kontekstas):

- Pirmiausia jos nukreiptos į visuomenės poreikių patenkinimą (MacCallum ir kt., 2009; Gorgi ir kt., 2014);
- Socialinės inovacijos gali tapti įrankiu kaimiškos vietovės organizacijos įsitraukti ir transformuoti jau nusistovėjusią bendradarbiavimo formą (Neumeier, 2012; Jessop ir kt., 2013);
- Socialinės inovacijos gali telkti kolektyvinį veikimą bei sukurti galios santykių pasidalinimą arba įgalinimą tarp visų tipų kaimiškų vietovių organizacijų (Moulaert ir kt., 2013b).

Siekiant nustatyti kaimiškų vietovių organizacijų dalyvavimo modelį, vystant socialines inovacijas galima vadovautis keturgubo veikimo spirale (angl. quadruple helix) (Carayannis ir kt., 2014), kurios principu tarpusavyje sąveikauja viešosios, verslo, nevyriausybinių ir mokslo organizacijos. Jų sąveika atsiranda per bendradarbiavimą ir socialinių inovacijų vystymą, o to pasėkoje formuojasi proaktyvus kaimiškų vietovių organizacijų įgalinimas (žr. 1 pav.)

1 pav. Kaimiškų vietovių organizacijų sąveikos modelis, vystant socialines inovacijas
(pagal Neumeier, 2012; Carayannis ir kt., 2014; Znagui ir kt., 2019)

Socialinių inovacijų vystymas formuoja keturių tipų organizacijų įsitraukimą, kuris kaimiškų vietovių organizacijas įpareigoja iš reaktyvaus veikimo pereiti į proaktyvų. Proaktyvumas atsiskleidžia per tokius požymius, kaip unikalių sprendimų kūrimas, stipri inovacinė veikla, orientacija į ateitį (Leight ir kt., 2016). Socialinių inovacijų vystymas įtraukia taip organizacijas, kad iš esmės jos priima naujas elgsenos formas, kurios keičia ne tik veiklos kryptį, bet ir santykius tarp visų organizacijų. Svarbu pastebėti, kad socialinių inovacijų vystymas gali prasidėti nuo organizacijų lygmens, bet taip pat turėtų būti priimti strateginiai sprendimai ir šalies nacionaliniu lygmeniu.

Kiekviena kaimiška vietovė yra unikali aplinka, kurioje veikia skirtingo tipo organizacijos. Jos į socialinių inovacijų vystymą gali įsitraukti per skirtingus procesus. Vis tik pačiam bendradarbiavimui koordinuoti turėtų būti ir viena lyderiaujanti organizacija. Iš mokslinės literatūros analizės galima pastebėti, kad kaimiškų vietovių organizacijos siekdamos pokyčių turėtų veikti sistemingai, planingai ir koordinuotai. O socialinių inovacijų vystymas gali tapti įtraukiu procesu ir tinkamu visų tipų organizacijoms.

2. Tyrimo metodika

Tyrimui atlikta pasirinkta kokybinio tyrimo strategija. Pirmiausia atlikta dokumentų analizė, kuriuose buvo analizuojami laisvai prieinami ir oficialūs dokumentai (teisės aktai, strategijos, programos). Dokumentų atranka vykdyta pagal konkrečias sąsajas su socialinių inovacijų politiniu įgyvendinimu kaimiškose vietovėse. Taip pat atlikta Europos Sąjungos dokumentų analizė, Lietuvos nacionalinių dokumentų bei vietos veiklos grupių strategijų analizė. Antrame tyrimo etape pasirinktas interviu metodas, kuriame dalyvavo viešųjų, nevyriausybinių ir verslo organizacijų atstovai. Organizacijos veikiančios Rokiškio rajono kaimiškose vietovėse. Taikyta patogioji atranka bei atlikta turinio analizė.

3. Tyrimo rezultatai ir jų aptarimas

Atlikta dokumentų analizė atskleidė, kad Europos Sąjungos suformuota politinė kryptis socialinių inovacijų atžvilgiu, Lietuvoje buvo adaptuota nuo 2014 m. Taip pat reikia pastebėti, kad būtent Lietuvos atvejų socialinių inovacijų įgyvendinimas nukreiptas į kaimiškų vietovių vietos veiklos grupes, kurios savo strategijose nusimatė įgyvendinti socialines inovacijas. Vis tik atlikta turinio analizė atskleidė, kad iš 48 strategijų, tik 23 strategijose pastebima socialinių inovacijų raiška. Pagal strategijas galima identifikuoti tokius socialinių inovacijų požymius:

Apibrėžtis. Strategijose socialinės inovacijos pateikiamos apibrėžties lygmenyje ir daugiausiai socialinės inovacijos siejamos su naujomis idėjomis kaimiškoje vietovėje (grindžiamasis teiginys: „Socialinės inovacijos – komunikacija, gyventojų motyvavimas, bendrų sprendimų ieškojimas“).

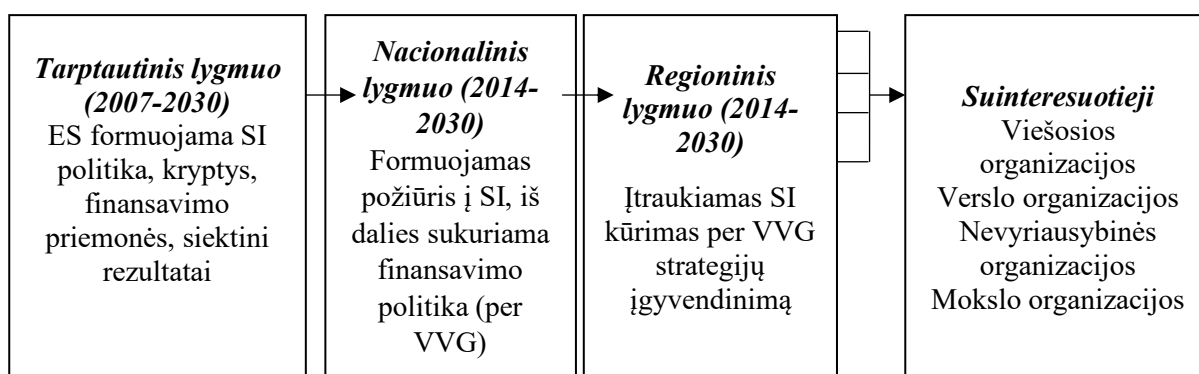
Kontekstas. Vietos veiklos grupių strategijose teigiama, kad socialinės inovacijos skirtos socialinėms problemoms spręsti, kurios aktualios kaimiškai vietovei (grindžiamasis teiginys: „<...taip pat bus remiamos jaunimo siūlomoms socialinės inovacijos, skirtos socialinei atskirčiai mažinti...>“).

Rezultatas. Strategijų grupėje jau pateikiamas reikalavimas, kad socialinė inovacija turėtų būti pateikta kaip projektinė paraiška ir įgyvendinta kaimiškoje vietovėje (grindžiamasis teiginys: „<...NVO bus skatinamos teikti socialinių inovacijų projektus...>“).

Bendradarbiavimo modelis. Identifikuoti pirmieji skatinami bendradarbiavimo ryšiai, kurie įtraukia atsakingo verslo organizacijas, viešojo sektoriaus organizacijas bei verslo organizacijas, veikiančias kaimiškoje vietovėje (grindžiamasis teiginys: „<...remiamasi socialiai atsakingo verslo bei viešojo ir privataus sektorių partnerystės nuostatomis, taikomos socialinės inovacijos...>“).

Lietuvos kaimo plėtros programoje (2015) numatoma, kad socialinės inovacijos gali būti įgyvendinamos per inovatyvias bendradarbiavimo ir partnerystės formas, tokias kaip Europos inovacijų partnerystės veiklos grupės. Bendradarbiavimo ryšius grindžia ir socialinių inovacijų poveikio kryptis numato Lietuvos inovacijų plėtros 2014-2020 metų programa. Programos 27 punkte teigiama: „Ketvirtojo Programos tikslo 2 uždavinys – kurti inovacijų paklauskos skatinimo priemonės, padedančias spręsti socialinius, ekonominius ir aplinkosaugos iššūkius“. Lietuvos inovacijų plėtros programa plačiau komentuoja ir pačias socialines inovacijas, kurios įgyvendinamos sutelkiant viešojo, privataus ir pilietinės visuomenės sektorių bei mokslo įstaigų bendradarbiavimą. (Lietuvos inovacijų plėtros programa, 2013).

Dar vienas itin reikšmingas dokumentas Lietuvos regioninės politikos „Baltoji knyga“ darniai ir tvariai plėtrai 2017-2030 m. numatytais prioritetais, kurio pagrindinis tikslas sukurti vieningą sistemą tarp veikiančių institucijų, regionų sėkmingam augimui. Socialines inovacijas čia numatoma kurti socialinio verslo pagrindu. Nors pats dokumentas sprendžia ir kitas problemas susijusias su politika, švietimu, regionų vystymu ir t.t. socialinės inovacijos priskiriamos prie verslumo ir užimtumo sprendimų (Baltoji knyga, 2017).

2 pav. Dokumentų analizės rezultatai (sudaryta autorių)

Dokumentų analizė leido pagrįsti socialinių inovacijų įgyvendinimo numatymą Lietuvos atveju ir vietos veiklos grupių strategijų analizė parodė, kad nors socialinės inovacijos tik apibrėžiamos, numatomas kontekstas, rezultatai ar bendradarbiavimo ryšiai, vis tik tai rodo ir socialinių inovacijų įgyvendinimo prielaidas.

Siekiant nustatyti bendradarbiavimo modelį per socialinių inovacijų vystymą buvo atliktas interviu su Rokiškio rajono viešųjų organizacijų, verslo organizacijų ir nevyriausybinių organizacijų atstovais. Tyrimo metu nustatyta, kad kaimiškų vietovių organizacijoms itin aktualūs inovatyvūs sprendimai. Dauguma tyrimo dalyvių pastebi, kad jau nusistovėję, tradiciniai sprendimai nesukuria taip norimo kaimiškos vietovės proveržio. Kaimiškoje vietovėje vis dar gausu socialinių problemų, kurios, anot tyrimo dalyvių turėtų būti sprendžiamos greičiausiai. Taip pat pastebima, kad Rokiškio rajone stiprus vienakryptis bendradarbiavimas, pavyzdžiui, kuomet bendradarbiauja verslo organizacija su nevyriausybine organizacija, viešojo organizacija su verslo organizacija ir t.t.

Surinkti tyrimo duomenys buvo išsamiai analizuojami, koduojami, kad reiškiniai būtų galima iliustruoti grindžiamaisiais teiginiais. Tyrimo dalyviai apie kaimiškų vietovių organizacijų bendradarbiavimą pateikė daugiausiai teigiamų vertinimų. Tačiau kalbant apie socialines inovacijas, pastebėta, kad kaimiškų vietovių organizacijoms itin trūksta mokslo organizacijų, kurios turėtų padėti viešosioms, verslo ir nevyriausybinėms organizacijoms vystyti inovacines veiklas. Be to tyrimo dalyviai pabrėžė, kad kaimiškos vietovės organizacijos motyvuotos, siekia bendradarbiauti aktyviai, dalyvaudamos vietos savivaldos sprendimuose bei aktyviai reiškia nuomonę įvairiais klausimais, kurie susiję su kaimiškos vietovės pokyčiais. Nors organizacijos linkusios bendradarbiauti viena organizacija su kita organizacija, tačiau pastebima, kad vis tik darosi aktualu kaimiškoje vietovėje dirbti visoms organizacijoms kartu. Įprastai problema yra viena, todėl reikalingai vieningi veiksmai tarp visų tipų organizacijų: viešųjų, verslo ir nevyriausybinių. O tuo tarpu mokslo organizacija turėtų būti kviečiama tiksliai prisijungti bei dalyvauti kaip išorinis partneris.

1 lentelė. Kaimiškų vietovių organizacijų bendradarbiavimo pagrindimas (sudaryta autorių)

Kategorija	Subkategorija	Iliustruojantys teiginiai
Bendradarbiavimo modelis	Viešosios organizacijos	<...iš tiesų mes sutariame labai gerai ir ypatingai savivaldybė skiria daug dėmesio nevyriausybinėms organizacijoms, tiek finansų tiek veiklos klausimais...>
	Verslo organizacijos	<...mano manymu santykiai labai glaudūs ir geri, jei ko nors reikia tai ir sprendžiame problemas čia ir dabar nieko nelaukiant. Mes esame kaip tarpininkas verslui prašant iš aukštesnių institucijų pagalbos...>
	Nevyriausybinių organizacijos	<...mums labai svarbi pati bendruomenė ir jos kokybiškas funkcionavimas tai kiek galim tiek prisidedam...>
	Mokslo organizacijos	<...su mokslu bendradarbiaujame pagal poreikį, bet dėl jų turimų žinių galėtume dažniau...>

Atliktas interviu su Rokiškio rajono kaimiškų vietovių organizacijomis parodė, kad organizacijos linkusios bendradarbiauti ir įsitraukti vystant socialines inovacijas. Tyrime dalyvavusios kaimiškų vietovių organizacijos orientuotos į ateities perspektyvą ir interviu metu, atskleidė ateities vizijas kaimiškos vietovės atžvilgiu (proaktyvumo raiška). Taip pat pastebėta, kad nors organizacijoms įprasta bendradarbiauti per susitikimus, diskusijas ir kitas formas, vis tik tyrimo dalyviai, teigia, kad dažnai organizacijos komunikuoja tais pačiais klausimais. Bendradarbiavimo modelis tarp visų keturių tipų organizacijų sumažintų ir laiko kaštus ir informacija būtų tikslesnė. Be to stokojama sprendimuose inovatyvaus požiūrio, todėl socialinių inovacijų vystymas taptų patrauklia veikla visoms organizacijoms. Tyrimo dalyviai dvejojo, ties tuo, kaip grietai bus pastebimas rezultatas.

4. Išvados

Socialinių inovacijų vystymas, įtraukiant keturių tipų kaimiškos vietovės organizacijas, gali tapti kaimiškos vietovės proveržį skatinančia veikla. Pirmiausia socialinių inovacijų vystymas yra sudarytas iš etapų, kurie padeda sistemingai siekti sukurti socialinę inovaciją. Pradedama nuo problemos identifikavimo iki sistemingo idėjos įgyvendinimo. Visų antrą įsitraukusios organizacijos turi galimybę keisti informacija, pasidalinti atsakomybėmis, funkcijomis bei kooperuoti turimus resursus. Ir trečia, galima pabrėžti, kad visas kaimiškos vietovės organizacijas vienija bendras tikslas, todėl strategiškai ir sistemiškai nukreipti veiksmai, orientuoti į kaimiškos vietovės gerovės sukūrimą, gali būti pasiekiami per socialinių inovacijų vystymą.

Tyrimų metu nustatyta, kad Lietuvos atveju socialinių inovacijų įgyvendinimas vyksta per kaimiškų vietovių vietos veiklos grupes, kurių strategijose atpažįstama socialinių inovacijų apibrėžtis, kontekstas, skatinami bendradarbiavimo ryšiai tarp skirtingo tipo organizacijų. Tuo tarpu atliktas

Rokiškio rajono kaimiškų vietovių organizacijų interviu, rodo, kad tarp organizacijų yra stiprus socialinis ryšys, tačiau vystant socialines inovacijas kaimiškų vietovių organizacijos pageidautų didesnio mokslo organizacijų išitraukimo, tarpusavio organizacijų kooperacijos ir vieningo bendradarbiavimo modelio generuojant socialiai inovatyvius sprendimus.

Tolimesniuose moksliniuose tyrimuose tikslinga atskleisti socialinių inovacijų vystymo, per kaimiškų vietovių organizacijų įtraukimą, sukuriamus efektus. Taip pat tikslinga identifikuoti detalių vystymo modelį su konkrečiomis kaimiškų vietovių organizacijų pozicijomis visame socialinių inovacijų vystyme. Atskleista, kad kaimiškų vietovių organizacijos turi potencialą pereiti iš reaktyvaus - tradicinio bendradarbiavimo į proaktyvų - inovatyvų bendradarbiavimo modelį.

Literatūra

Atkočiūnienė, V., Štareikė, E. (2016) Kaimo vietovių vystymo organizacinio mechanizmo funkcionavimu suinteresuotų veikėjų analizė. *Regional formation and development studies*, No. 3, [interaktyvus] <http://dx.doi.org/10.15181/rfds.v20i3.1340>.

Bock, B. B. (2012). Social innovation and sustainability: how to disentangle the buzzword and its application in the field of agriculture and rural development. *Studies in Agricultural Economics*, [interaktyvus] <http://dx.doi.org/10.7896/j.1209>.

Baturina, D., Bežovan, G. (2015.) Social Innovation Impact-review No. 9. Seventh Framework Programme (grant agreement 613034), Europea Union. Brussels: Third Sector Impact.

Carayannis, E., G., Campbell, D. (2014). Developed democracies versus emerging autocracies: arts, democracy, and innovation in Quadruple Helix innovation systems. *Journal of Innovation and Entrepreneurship*, 3, 12, [interaktyvus] <https://innovation-entrepreneurship.springeropen.com/articles/10.1186/s13731-014-0012-2>.

Caulier-Grice, J. Davies, A. Patrick, R. Norman, W. (2012). Defining Social Innovation. A deliverable of the project: "The theoretical, empirical and policy foundations for building social innovation in Europe" (TEPSIE), European Commission – 7th Framework Programme, Brussels: European Commission, DG Research.

Cajaiba – Santana, G., (2014). Social innovation: Moving the field forward. A conceptual framework *Technological Forecasting social Change*, [interaktyvus] <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2013.05.008>.

Gorgi, K., Bund E., Mildenerger, G. (2014). Measuring What Matters Indicators of Social Innovativeness on the National Level. *Information Systems Management*, 31:3, 200-224, [interaktyvus] DOI:10.1080/10580530.2014.923265.

Jessop, B., Moolaert, F., Hulgard, L., Hamdouch, A. (2013). Social innovation research: a new stage in innovation analysis? *The international handbook on social innovation. Collective action, social learning and transdisciplinary research*. Edward Elgar, Cheltenham, 13–24.

Leigh, N., Blakely, E. (2016). *Planning Local Economic Development Theory and Practice*. Sixth edition.

Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 metų plėtros programa (2015). Patvirtinta Europos Komisijos 2015 02 13 sprendimu Nr. C (2015)842.

Lietuvos inovacijų plėtros 2014-2020 metų programa (2013). Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 1281.

Lietuvos regioninės politikos Baltoji knyga darniai ir tvariai plėtrai 2017-2030 (2017). Pritarta Nacionalinės regioninės plėtros tarybos posėdyje 2017 m. gruodžio 15 d.

MacCallum, D., Moolaert, F., Hillier, J., Haddock, S. (2009). Social innovation and territorial development, [interaktyvus] https://www.researchgate.net/publication/44960912_Social_Innovation_and_Territorial_Development.

Moolaert, F., MacCallum, D., Mehmood, A., Hamdouch, A. (2013). *The international handbook of social innovation*. Cheltenham: Edgar Elgar.

Moolaert, F., MacCallum, D., Hillier, J. (2013b). Social innovation: intuition, precept, concept, theory and practice. In: Moolaert F, MacCallum D, Mehmood A, Hamdouch A (eds) *The international handbook on social innovation. Collective action, social learning and transdisciplinary research*.

Neumeier, S. (2012). Why do social innovations in rural development matter and should they be considered more seriously in rural development research? Proposal for a stronger focus on social innovations in rural development research, *Sociol. Rural.*

Pradel, M., Garcia, M., Eizaguirre, S. (2013). Theorizing multi-level governance in social innovation dynamics. In F. Moulaert, D. MacCallum, A. Mehmood, Hamdocuch (Eds.), *The international handbook of social innovation* (pp. 155e168). Cheltenham: Edgar Elgar.

Sharra, R., Marthe, Nyssens, M. (2011). Social Innovation: an Interdisciplinary and Critical Review of the Concept.

Znagui, Z., Rahmouni, B. (2019). What ecosystem model to support the creation of social innovation technopoles? *Procedia Computer Science*, [interatyvus] <https://doi.org/10.1016/j.procs.2019.09.126>.

DEVELOPMENT OF SOCIAL INNOVATION, INVOLVING RURAL ORGANIZATIONS

Aistė Ragauskaitė, Jan Žukovskis

Summary

The successful and efficient process of developing social innovations depends on the involvement of stakeholders, the distribution of their interests and the links of cooperation. However, it can be observed that it is difficult to identify all the relationships of stakeholders, the functions they perform in the development of social innovation. The aim of this article is to identify the principles of stakeholder involvement in the process of social innovation development in rural areas. The article presents a study that was conducted to assess the preparation of the environment for the process of social innovation development during systemic changes and during interviews with interested organizations in Rokiškis district. The study found that the involvement of organizations depends on the leading leader and the real motives for involvement. Also, by engaging in the development of social innovations, organizations share responsibilities, can co-operate with available resources to solve an existing social problem as effectively as possible.

Keywords: social innovation, development of social innovations, inclusion, organizations of rural areas.

JEL codes: O10, O18.